

Nærbulletin & Miljø

Felles opprop fra NNV og LO

side 3

MIK gir bare myke tiltak

side 4

Klorblekingen fortsetter

side 7

Papirfabrikk uten utslipp

side 7

Nye retningslinjer for planlegging

side 8

GATT-regler kan true Statoils metanolfabrikk

GATT kan komme til å stikke kjepper i hjulene for Statoils planer om en metanolfabrikk i Midt-Norge. Den ekstremt lave prisen som selskapet vil betale for Heidrun-gassen kan føre til at andre land vil legge straffeavgifter på norsk metanol.

GUNNAR BOLSTAD

– En klage fra et importland på subsidierte gasspriser til den planlagte norske metanolfabrikken vil kunne føre fram, bekrefter byråsjef Harald Bøyum ved Utenriksdepartementets GATT-kontor. Resultatet vil i såfall bli ekstra avgifter på norsk metanol som eksporteres.

Det er uklart hvorvidt straffeavgiftene blir pålagt i henhold til subsidie- eller dumpingregler, men resultatet vil bli det samme. Importlandet står fritt til å legge ekstraavgifter på norsk metanol for å bringe prisen opp til et nivå som man oppfatter som markedsmessig riktig.

– Det er jo dette som har skjedd med norsk lakseeksport, som nå er i ferd med å bryte helt sammen, sier Bøyum.

Det er importlandet som må klage saken inn for GATT for å få anledning til å iverksette straffeavgifter. Bøyum mener at en slik klage vil kunne føre fram, men understreker at mange land er tilbakeholdende med å innklage saker, fordi det i ettertid kan slå tilbake på egen eksport.

– Ofte kommer klagen som et resultat av at bedrifter har tatt opp saken med sine egne myndigheter, sier Bøyum.

Overkapasitet

Og det er nettopp det som kan komme til å skje. En representant for et utenlandsk oljeselskap som nylig var i kontakt med Naturvernforbundet, framholder at selskapet vil gjøre alt de kan for at Norge blir trukket inn for GATT dersom Statoil får eksportere metanol som er produsert av gass til underpris.

Vedkommende representerer et selskap som konkurrerer på det internasjonale metanolmarkedet, og som ikke akter å sitte stille mens Statoil forsyner seg med internasjonale markedsandeler.

Metanolproduksjon er under oppstart i en rekke land, og mye tyder på at det blir en knallhard kamp om andelene i et marked med overkapasitet, selv om etterspørselen kan komme til å øke.

– Jeg kjenner ikke til at Statoil har vurdert muligheten for straffetiltak fra GATTs side, sier informasjonssjef Einar Berg i Statoils petrokjemidivisjon.

Hemmeligholdt

Prisen for salg av norsk gass til utlandet blir hemmeligholdt av kommersielle hensyn. I motsetning til olje, finnes det ingen offisiell børs for gass. Med dagens oljepris, er det imidlertid rimelig å anta at det er mulig å

oppnå en pris på 70–75 øre pr. kubikkmeter gass når den selges til utlandet. Nylig ble det inngått en avtale med et britisk selskap om levering av norsk gass, og muligheten for enda større leveranser er gode.

Statoil og Conoco har imidlertid ikke tenkt å betale noe i nærheten av en markedspris for å benytte gassen fra Heidrunfeltet til metanolproduksjon. Det er tidligere blitt antydnet at prisen vil bli så lav som 10 øre pr. kubikkmeter, noe som ikke er blitt imøtegått av representanter for Statoil. En så lav pris er en forutsetning for at anlegget skal bli lønnsomt.

Skulle det i tillegg bli lagt på en CO₂-avgift i størrelsesorden 60 øre pr. kubikkmeter, vil det åpenbart velte hele prosjektet.

Statoil er nå svært engstelig for at myndighetene begynner å trekke sammenlikninger mellom gassprisen til metanolanlegg i forhold til potensiell eksportpris. Mye tyder på at både Olje- og energidepartementet og Finansdepartementet for lengst er klar over problemstillingen, godt hjulpet av Saga Petroleum's hurtigløp mot en utbygging av Midgard-felt på Haltenbanken, en utbygging som vil gjøre det mulig å knytte også Heidrun til et eksportledningsnett fra Nordsjøen.

Norges Naturvernforbund
Postboks 2113 Grünerløkka Telefon: (02) 71 55 20
0505 Oslo 5 Telefax: (02) 71 56 40
Bankgiro: 1720.05.00717 Annonser: NMR (02) 11 61 90
Postgiro: 5 09 46 02 Produksjon:
Ansv. red.: Gunnar Bolstad GPG Sats & Trykk as, Oslo

Politisk handlekraft

– Lokalpolitikere som stiller seg negativt til kollektivtransport, blir simpelthen ikke gjenvalgt, fortalte kollektivtraffikkdirektør Walter Herrmann i den sveitsiske byen Schaffhausen til et knippe vantro norske journalister nylig.

Journalistene var på studietur i tre byer i Tyskland og Sveits. Det vi fikk se av kollektivtrafikkkløsnings, sykkelveier og bilfrie bysentra viste med all tydelighet at Norges konkrete innsats i miljøpolitikken er tuslet, skammelig og ukvalifisert.

Det mest iøyenfallende ved de radikale transportløsningene vi fikk se, var den politiske handlekraften som lå bak tiltakene. Man har identifisert problemet, definert behovet, vedtatt løsningen – og **DERETTER HAR MAN GJENNOMFØRT TILTAKET!!** Skulle man hørt på maken?

De gode transportløsningene i Norge uteblir. Helt siden midten av 1970-tallet har gode målsetninger om styrking av kollektivtrafikktilbudet flommet fra regjering og storting. I mens har bevilgningene til kollektivtrafikken gått tilbake. Bevilgninger til veibygging har imidlertid fortsatt i stor stil og personbiltrafikken har gått rett til himmels.

Hver gang politikerne har nærmet seg en positiv konklusjon i forhold til kollektivtrafikk og bilrestriksjoner, har de voldsomme reaksjonene fra bilorganisasjonene stoppet prosessen. – Folk vil ha bilen, er politikernes konklusjon.

Men vil de egentlig det? – Bilen er ikke folks primære transportønske, hevder kollektivtraffikkdirektøren i Zürich.

Og han vet hva han snakker om, fordi han har spurt. I folkeavstemninger har innbyggerne i byen sagt klart fra om at de ønsker å stenge bygater for biltrafikk og i stedet satse maksimalt på kollektivtrafikk.

I Schaffhausen, en sveitsisk by på størrelse med Tønsberg, har innbyggerne i folkeavstemning vedtatt å stenge hele bykjernen for biltrafikk. Trolleybusser frakter folk til sentrum – bilen bruker de når de skal dit hvor bussen ikke går.

Folkeavstemningssystemet er neppe framtiden for det norske demokratiet, men det skulle vært morsomt å se hvordan norske politikere reagerte dersom folk via stemmeseddelen beordret dem til å droppe veibygging til fordel for trikk og tog.

Meget høflige hint fra vårt tyske og sveitsiske vertskap antydte at de synes det ble vel mye studiebesøk fra andre land for tiden. Også fra Norge har politikere, både sentrale og lokale, vært flittige gjester. Alle løsninger er kanskje ikke like anvendelige i norske byer, men ett bør de snart ha lært: Det går an å gjøre ord til handling.

NNVs landsmøte

Naturvernforbundets landsmøte på Utøya andre helg i juni lanserte åtte veivalg for 90-åra. Selv valgte landsmøtet «nei til EF»-veien. Forbundet har svært ambisiøse planer for 90-åra.

KJETIL BRAGLI
ALSTADHEIM

Innen 1993 skal Naturvernforbundet ha 70.000 medlemmer, kontorer i alle fylker, 200 lokallag og Miljøheimevernet skal være etablert i flertallet av landets fylker. I tillegg skal barneklubben Blekkulf internasjonaleses.

Dette er hovedessensen i treårs-planen som ble vedtatt på Naturvernforbundets landsmøte. Men planen ble ikke behandlet uten strid. Fylkeslaget i Hordaland var sterkt kritisk til Miljøheimevernet.

– Vi burde vente med å sette igang Miljøheimevernet i flere fylker til vi har sett hvordan det går i de tre prøvefylkene. Det er uforvarlig å binde opp så mye penger i prosjektet før vi vet hvordan det virker, mener fylkesleder Kurt Oddekval i Hordaland.

Konfliktløs

Natur og Ungdom var svært skeptiske til internasjonalisering av Blekkulf og til såkalt «miljørevisjon».

– Det er ikke miljøorganisasjoners oppgave å utføre miljørevisjon av bedrifter. Det er en jobb som bør gjøres av konsulentfirmaer. Det er lett å bli bundet opp som miljøalibi og miste troverdighet hvis man gir seg inn på dette området, mener nestleder Heidi Sørensen i Natur og Ungdom.

Hun viser også til diskusjoner i andre miljøorganisasjoner, blant annet Friends of the Earth International som har fått prinsippvedtak om at de ikke skal involvere seg i miljørevisjon.

Mer overraskende var kanskje Natur og Ungdoms skepsis til å internasjonalisere barneklubben Blekkulf.

– Klubben ser ut til å ha fun-

gert bra her i Norge, men vi er kritiske til å internasjonalisere Blekkulf-konseptet. Blekkulf fungerer blant høyforbrukende og tv-tittende barn i Norge, men neppe blant unger i Polen som leker i gift, mener Sørensen.

– Blekkulf i Norge er viktig og riktig, men har en tendens til å være for konfliktløs og i for stor grad basert på harmonimodeller.

Jordbruk

Landsmøtet vedtok en uttalelse som oppfordrer Stortinget til å velge et økologisk forsvarlig landbruk. Landsmøtet var svært kritisk til jordbruksoppkjøret, og mener at regjeringens forslag blant annet vil medføre et mer ensidig jordbruk på færre og større bruk.

«På 1980-tallet opplevde vi for første gang i historisk tid at arealet dyrka mark gikk tilbake i verden. Nå, på begynnelsen av 90-tallet, opplever vi et jordbruksoppkjøp som er et historisk angrep på norsk sjøberging,» står det i uttalelsen.

EF-strid

Det var EF-saken som domerte landsmøtet og også miljøverkstedet som var åpent også for andre. Konklusjonen var et miljøbetinget nei til EF slik det er idag. «Et EF bygd på det indre marked og økonomisk vekst vil bety fri bevegelse av miljøproblemer og økte miljødeleggerelser dersom ikke sterke forholdsregler tas,» mener landsmøtet. Uttalelsen fikk bred støtte i landsmøtesalen. Bare sju lot være å stemme.

– I Hordaland vil vi gjennomføre en bred debatt og så en uravstemning om EF. Medlemmene skal få vedta direkte om vi skal ta noe standpunkt og hva vi eventuelt skal mene, sier fylkesleder Kurt Oddekval.

Vi må hjelpe politikerne

– Vi må hjelpe politikerne med å etablere en sammenheng mellom munn og hender. Mange politikere snakker om miljøvern, men fatter vedtak i en helt annen retning. Naturvernforbundet må trekke de konklusjonene som politikerne ikke greier selv, sier Arild Ådnem, nyvalgt leder i Naturvernforbundet.

GUNNAR BOLSTAD

– Personlig er jeg opptatt av å få til avgjørende ting innenfor energibruk og samferdsel i denne landsmøteperioden. Sentralstyret og landsstyret må prioritere de viktigste sakene etter at landsmøtet sa sitt. Det er åpenbart at de åtte veivalgene som landsmøtet vedtok vil bli et viktig styringsdokument. Forøvrig er jeg opptatt av at NNV jobber aktivt for å redde naturarven. Dette er jo en sak som henger sammen med andre prioriterte områder.

Klassisk konflikt

– Det har de siste årene vært en konflikt mellom «klassisistene» og de mer forurensingsorienterte aktivistene i forbundet. Er dette reell uenighet?

– Nei, dette er en skapt konflikt. Den klassiske retningen legger aksenten på det de kjemper for, mens den mer «moderne» fløyen legger vekten på det de kjemper mot. Men når vi kjemper mot noe, betyr det også at vi kjemper for noe. De to retningene i NNV henger nøye sammen. Det at vi i perioder har en tyngdefor-

skyvning betyr jo ikke at det er noen konflikt sakene imellom.

– Hvordan skal NNV nå 70.000 medlemmer, slik målsetningen nå er?

– For det første må vi skape miljøvern, og deretter vise folk at vi gjør det. For det andre må vi bli flinkere organisatorisk til å hente inn potensialet av nye medlemmer. Jeg synes det er bekymringsfullt at vi ikke har klart systematisk å bygge opp erfaringer fra verving som vi kan nyttiggjøre oss videre. Dette må vi se nærmere på, sier Arild Ådnem.

LO/AUF/NNV med felles opprop

En rekke fagforbund innenfor LO-systemet slutter seg til et opprop fra AUF om behovet for å satse på miljøarbeidsplasser. Også Naturvernforbundet stiller seg bak oppropet.

GUNNAR BOLSTAD

I en handlingsplan om miljøarbeidsplasser viser AUF til at det er mulig å skaffe til veie 10.000 årsverk innen utgangen av 1992 til en pris av 4,3 milliarder kroner. I tillegg kommer ringvirkninger med minst 10.000 årsverk. Dette er imidlertid bare en begynnelse. En videre satsing kan bety flere hundretusen årsverk, mener AUF.

Ikke motsetning

I det N&M Bulletin gikk i trykken hadde Kommuneforbundet og Jernbaneforbundet sluttet seg til oppropet fra LO-siden. Trolig skriver også Fellesforbundet under. Også NFATF, Kjemisk Industrierbeiderforbund, Transportarbeiderforbundet og Elektriker- og kraftstasjonsforbundet er invitert til å stille seg bak oppropet.

Oppropet tar til orde for at det ikke er noen motsetning mellom miljø og sysselsetting. Det er behov for økt innsats for å nå miljømål på en rekke sektorer, og slik innsats vil også gi store sysselsettingseffekter. Innenfor svært mange av områdene vil det dreie seg om lønnsomme investeringer, ikke minst på sikt, heter det i oppropet.

Kloakkanlegg

Bygging av kloakkanlegg er det enkelttiltaket som vil gi størst uttelling i løpet av 1992, målt i arbeidsplasser, mener underskriverne av oppropet. Dette vil skaffe til veie 4.000 årsverk. Andre krafttiltak omfatter etterisolering og utbedring av bygninger (3.800 årsverk), installasjon av varmepumper (3.000 årsverk) og ekspansiv jernbaneutbygging (2.500 årsverk).

Det er jernbanesatsingen

som virkelig vil gi sus i serken på lengre sikt. Ifølge tall som Naturvernforbundet har beregnet, og som ligger til grunn i oppropet, vil det være behov for 126.000 årsverk i det tidsrommet det tar å bygge ut høyhastighetstog over hele landet. Dette forutsetter en investeringsramme på 55 milliarder kroner. 2.500 årsverk kan imidlertid skaffes med en investering på en milliard kroner innen utløpet av 1992.

Fellesforbundet

Oppropet samler støtte fra organisasjoner som vanligvis ikke går i fronten i miljøkampen, blant annet Fellesforbundet.

– Vi synes AUFs handlingsplan for miljøarbeidsplasser er interessant. Flere av de foreslåtte tiltakene er blant dem som Fellesforbundet tidligere har bedt om at myndighetene gjør noe med, sier sekretær Norvald Mo i Fellesforbundet.

Svensk miljøkrangel

Svenska Naturskyddsföreningen (SNF) anklager miljøvernminister Birgitta Dahl for å forsøke å unngå diskusjon om miljø i valgkampen, mens Dahl anklager SNF for å forenkle miljødebatten.

Den svenske miljøvernministeren Birgitta Dahl nekter å svare på 13 miljøspørsmål som SNF har bedt de svenske partiene om å svare «ja», «nei» eller «avstår» på. SNF har stilt spørsmålene for å teste partiene før valget til høsten. Organisasjonen stilte slike spørsmål også før valget i 1985 og i 1988. Partiene har til nå funnet seg i å måtte svare på spørsmålene, men i år sier de svenske Socialdemokraterna stopp.

– Vi følte at vi måtte sette ned foten nå. Man kan ikke forenkle og forkorte miljødebatten slik Naturskyddsföreningen gjør med sine spørsmål, sier Birgitta Dahl til Dagens Nyheter. – Jeg har stor respekt for SNFs arbeid, jeg er forøvrig selv medlem i foreningen, men her stiller man spørsmål som det helt enkelt ikke går an å besvare med «ja» eller «nei», sier Dahl.

Heller ikke de andre partiene er særlig begeistret for miljøtesten. Moderaternas Ivar Wirgin sier for eksempel til Dagens Nyheter at «egentlig går det ikke, men vi har forsøkt.»

– Det er bedrøvelig at Birgitta Dahl og sosialdemokratene foran valget vegrer seg for å gi velgerne klar beskjed om hvor hun og hennes parti står i viktige miljøspørsmål. Hun svikter velgerne på det område som er hennes hovedansvar, mener Ulf von Sydow, ordfører i SNF.

SNF sier at hensikten med spørsmålsrunden er å stimulere debatten om miljøpolitikk i valgkampen. Poenget med de svært begrensede svarmulighetene er å unngå luftige fraser om miljøpolitikken.

Gods på bane billig

Godstransport med NSB er billigere enn med lastebil. Dette til tross for at lastebiler på mellom tre og 17 tonn bare betaler omlag halvparten av de utgiftene de påfører veinettet.

KJETIL BRAGLI
ALSTADHEIM

Det er to undersøkelser fra Transportøkonomisk institutt (TØI) som viser dette. Tallene presenteres i juni-utgaven av bladet Samferdsel.

Det er omkring 30 prosent billigere å frakte gods med bane mellom Oslo og Bergen, Trondheim og Stavanger enn med lastebil. I gjennomsnitt koster transporten mellom Oslo og disse byene 440 kroner pr. tonn med lastebil og 300 kroner pr. tonn med jernbane. NSB må holde så lave priser fordi kundene deres ofte er avhengig av omlastninger.

TØI-undersøkelsen viser også at det på grunn av returkapasiteten er billigere å frakte gods fra Bergen, Trondheim og Stavanger til Oslo enn omvendt.

Betaler lite

Den andre TØI-undersøkelsen viser at lastebiler i lett- og mellomvekt-klassen betaler i gjennomsnitt bare halvparten av kostnadene de påfører veinettet. Personbiler og de tyngste lastebilene betaler imidlertid nok avgifter til å dekke utgiftene. Utgiftene som er regnet inn er drift, vedlikehold og utbygging av veinettet som er knyttet til selv bruken. Utgifter ved ulykker er regnet med, men ikke miljøkostnadene.

MIK har gitt «myke» tiltak

Forsøksprogrammet Miljøvern i kommunene (MIK) har hatt liten eller ingen betydning når det gjelder tiltak som krever store investeringer, for eksempel renseanlegg, viser en evaluering av forsøket. Derimot har MIK utløst mange informasjons- og holdningsskapende tiltak, og ført til at miljøvern har fått større betydning i kommunepolitikken.

RAGNHILD SVED

MIK-forsøket, som ble satt i gang i 1987, innebærer blant annet at staten betaler lønn for en egen miljøvernleder i de 90 forsøkskommunene. Etter to år er forsøket, som fortsetter til 1991, evaluert av seks norske forskningsinstitusjoner.

Evalueringen viser at MIK-programmet ikke har utløst tiltak som krever vesentlige investeringer, men en rekke «myke» tiltak som kampanjer, papirinsamlinger, kildesortering, bruk av miljøprodukter i kommunen og rydding av fri-luftsområder er satt i gang.

En annen virkning av MIK er økt samarbeid, både med forvaltningsorganer og interesseorganisasjoner. Men mens by- og tettstedskommunene i første rekke har innledet samarbeid med miljøorganisasjo-

ner, velforeninger og husmorlag, er det næringsinteressene utkantkommunene samarbeider mest med.

Politisering

Evalueringen viser også at deltakelse i MIK-programmet fører til politisering av miljøvern – miljøvern har fått en plass på den kommunepolitiske arena.

De statlige «miljøpakkene» har også vært viktige, går det fram av evalueringsrapporten. De har virket som vitamininnsprøytninger og bidratt til å mobilisere både entusiasme og ansvar.

Avgjørende for den kommunale miljøpolitikken er at noe oppleves som et problem som det må gjøres noe med. Men det viser seg også at det i en rekke kommuner som er avhengige av tunge næringsinteresser ikke er skapt noen klar

miljøvernproblematikk. Dette gjelder for eksempel industrikommuner som Sunndal og Årdal og kommuner i Grenland. Her har tendensen vært at miljøvernet er blitt tilpasset og underordnet nærings- og kommuneøkonomiske hensyn.

Ikke ansvar

Evalueringsrapporten peker på at det er tung industri og trafikk som skaper de største problemene i mange kommuner, mens kommunen hverken har ansvar for eller midler til å løse disse problemene. Og mens Miljøverndepartementet stiller krav og forventninger til kommunene om økt miljøverninnsats, fremmer Nærings-, Samferdsels- og Kommunaldepartementet utbyggingsinteresser som ofte medfører krav som kommer i konflikt med miljøverninteressene.

Bedre kreftmerking i EF

Danmark vinner fram med lobbying internt i EF for å merke flere stoffer «kreftfremkallende». Men fremdeles gjenstår noen problemstoffer.

KJETIL BRAGLI
ALSTADHEIM

Siden 1987 har Danmark prøvd å overbevise EF-kommisjonen om skadevirkningen av 23 ulike stoffer. Til nå har Danmark fått fullt gjennomslag for 12 av dem. Dermed er EFs kreftliste blitt utvidet til å omfatte 108 stoffer.

Norge kreftmerker idag 193 stoffer. Statens forurensningstilsyn sender nå til høring i underkant av 40 stoffer som de regner med vil merkes fra høsten av. Verdens helseorganisasjons (WHO) kreftliste omfat-

ter 274 stoffer.

20 av de 23 stoffene danske vil ha merket er til nå vurdert av EF-kommisjonen. Fire av disse kom med på listen over farlige stoffer, men ble ikke klassifisert som kreftfremkallende. Disse fire er blyfosfat, blyacetat, ethylenthionin og DEHP. I Norge merkes de tre første, mens merking av DEHP er et av stoffene som skal ut på høring.

I følge Notat, avisa til den danske Folkebevægelsen mod EF, er det værre at stoffene kommer inn på lista uten kreftmerking enn at de ikke kommer inn på lista i det hele tatt.

– Det er et problem hvis et kreftfremkallende stoff står på listen med klassifisering for andre effekter, men ikke for å være kreftfremkallende, skriver den danske Miljøstyrelsen i en oppsummering.

Bakgrunnen er at ifølge EFs regler skal produsenten og importøren selv skal vurdere og merke et stoff hvis stoffet ikke er oppført på listen over farlige stoffer. Hvis stoffet er oppført, så kan det kun merkes med advarselsmerking mot det stoffet er oppført for. Idag hindrer EF kreftmerking av 21 stoffer som WHO klassifiserer som kreftfremkallende.

Arktis-erklæring uten begrensninger

Miljøvernministrene i de åtte Arktis-nasjonene signerte forrige uke en erklæring som ikke setter begrensninger på miljøskadelig virksomhet i regionen. Atomprøvesprengninger eller lagring av atomavfall er overhodet ikke nevnt. Det sørget USA for, uten motstand fra Norge, etter det N&M Bulletin erfarer.

RAGNHILD SVED

I sin tale på ministermøtet krevde statssekretær Jens Stoltenberg at planene om å flytte de sovjetiske prøvesprengningene til Novaja Semlja ikke blir gjennomført. Han uttrykte også bekymring for sikkerheten ved de atomdrevne fartøyerne og atomkraftverkene i Norges nærområder.

Men ministererklæringen om vern av Arktis-miljøet er svært forsiktig i formuleringene, og

etter det N&M Bulletin kjenner til var tonen fra norsk side spak under selve forhandlingene. Erklæringen tar til orde for overvåkning av radioaktivitet og samarbeid i krisesituasjoner, men kildene til den radioaktive forurensningen nevnes ikke. Dette sørget USA for, med støtte fra Sovjet. Norge la seg flate for storebror i Vest, og lot Sverige kjempe alene for beholde en henvisning til prøvesprengninger og lagring av atomavfall.

Erklæringen sier heller ingenting konkret om vern av de levende ressursene i havet. Canada hadde foreslått en avtale om vern av arktisk flora og fauna. Norge bidro til at resultatet ble en svak intensjonserklæring, i frykt for at andre nasjoner skal få svekke innholdet. Årsaken er trolig at man ikke ønsker «innblanding» i den norske ressursforvaltningen i Barentshavet.

Arktis skal overvåkes

Norge skal ha ansvaret for et nytt overvåkningsprogram for Arktis, og sekretariatet skal etter planen være opprettet allerede i sommer.

RAGNHILD SVED

Det mest konkrete som kom ut av ministerkonferansen om Arktis i Rovaniemi nylig, var vedtaket om å opprette et overvåkningsprogram for Arktis, etter et norsk initiativ.

Det såkalte AMAP-programmet (Artic Monitoring and Assessment Programme) skal i første omgang samle og samordne data om forurensningen av radioaktivitet, tungmetaller, klororganiske forbindelser og olje i Arktis. På lenger sikt er målet å lage felles måleprogrammer og undersøkelser av tilstanden til de arktiske økosystemene.

Det skal dessuten dannes en faggruppe med deltakelse fra de åtte Arktis-landene, som på grunnlag av tilgjengelig kunnskap skal gi anbefalinger om tiltak.

Statens forurensningstilsyn har hatt hovedansvaret for å utvikle overvåkningsprogrammet, og sekretariatet vil bli lagt til SFT eller Norsk Polarinstittutt.

– Svakt resultat

– Det er positivt at Arktis-nasjonene har møttes for å samarbeide om vern av Arktis, men det er er sørgelig at det kom så lite ut av det når de først møtes, sier Bjørn Frantzen i Kontaktutvalget for Barentshav-saker.

RAGNHILD SVED

Før Rovaniemi-møtet gikk de norske miljøorganisasjonene gjennom Kontaktutvalget ut med felles et krav til den norske regjeringen, der et hovedpunkt var at det settes begrensninger for de farligste miljøinn- grepene i Arktis.

– Vi hadde håpet på at ministrene for å tilfredstille naturvernens side ville kommet med noe, for eksempel en midlertidig stans i oljeboring i isdekte områder, sier Bjørn Frantzen.

Han er også skuffet over at de levende ressursene i Barentshavet er holdt utenfor i Arktis-samarbeidet.

– Det er i havet de største miljøovergrepene skjer, sier han.

Frantzen er dessuten svært lite fornøyd med samarbeidsviljen til de norske myndighetene før Rovaniemi-møtet.

– Saken er gjemt bort. Utenriksdepartementet har overfor oss ikke en gang vært villig til å oppgi hvem som er med i forhandlingene fra norsk side. Det har også vært vanskelig å få ut papirer. Gang på gang har de demonstrert at de ikke ønsker samarbeid, sier Frantzen.

En søknad fra Kontaktutvalget om å delta på møtet med en observatør ble avslått av norske myndigheter, mens for eksempel Sverige hadde en representant fra Verdens Naturfond (WWF) med i sin delegasjon.

Miljøsjokk i Kina

Den økonomiske framgangen i Kina følges av miljøsjokk, skriver Wall Street Journal. En ny offisiell kinesisk årsrapport for miljøet lister opp kloakkfylte elver, storforurensende bedrifter og omfattende erosjon.

Kinas industrielle områder har store smog-problemer. Rapporten slår fast at luftforurensningen er blitt verre siden 1990 fordi fabrikker fyrt hovedsaklig med kull, fortsatte å spy ut svovel, støv og andre farlige stoffer. I det industrialiserte Nord-Kina går folk med masker for å beskytte seg mot skitten luft. Kina er verdens fjerde største produsent av drivhusgasser.

Forurensningen truer også Kinas vannreservoarer. Av 94 elver som renner gjennom viktige kinesiske byer, er 65 forurenset, slår rapporten fast.

Batterier miljømerkes

De første nordiske kravene for miljømerking er klare. Det nordiske samordningsorganet for miljømerking er blitt enige om regler for knappcellebatterier. Det finnes flere typer slike batterier basert på ulike teknikker på markedet: kvikksølv, oksid, sølvoksid, sink/luft, alkalisk og litium. Det er bare de siste, litiumknappcellebatterier som skal kunne miljømerkes.

Meld deg inn i Naturvernforbundet du også!

Paris-kommisjonen vil regulere atomavfall

Paris-kommisjonen får ansvaret for å lage reguleringer for havlagring av atomavfall, slik det er foreslått under havbunnen utenfor Sellafield i Storbritannia.

KJETIL BRAGLI
ALSTADHEIM

Ifølge en uoffisiell rapport er det mer sannsynlig at et atomlager under havbunnen blir lagt til Sellafield enn til Dounreay. Det er det britiske statsselskapet for lagring av atomavfall som har prøveboret og funnet havbunnen utenfor Sellafield mest egnet (Se N&M Bulletin 9/91). Det endelige resultatet presenteres imidlertid tidligst i august.

– Det er bra hvis det ikke blir havlagring utenfor Dounreay, sier Erling Moe i den norske Dounreay-aksjonen. – Men det er ikke bra hvis det blir lagring utenfor Sellafield. Havstrømmene vil gjøre at et slikt lager fortsatt vil true Nordsjøen og Nord-Atlanten.

Utslipet av radioaktivitet fra reprosesseringsanlegget for atomavfall på Sellafield bidrar idag med 90 prosent av den radioaktive forurensningen.

gen til havs i Europa. Særlig er Irskesjøen utsatt, og Irland vil protestere høylytt mot atomlager under havbunnen utenfor Sellafield.

Mindre aktuelt

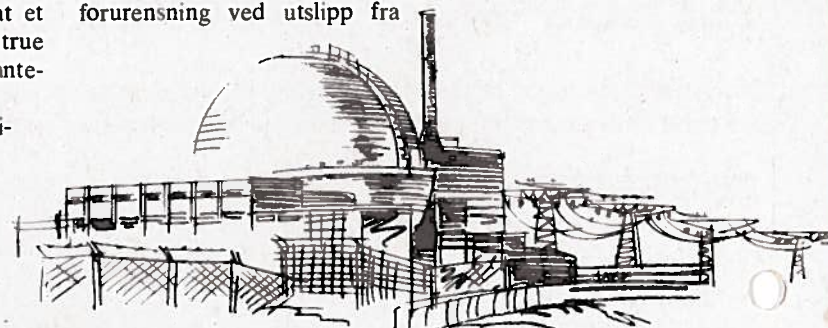
– Det synes som om atomlagring under havbunnen er blitt mindre aktuelt enn det var for noen år siden. Det internasjonale presset virker, mener Per Schive i Miljøverndepartementet. Han leder den norske delegasjonen som denne uka forhandler i Paris-kommisjonen.

Denne uka ble presset mot slik lagring styrket ytterligere. Norge, Danmark og Island la fram et felles forslag om at atomlagre under havbunnen skal behandles av Paris-kommisjonen, som bekjemper havforurensning ved utslipp fra

land. Til nå har temaet vært kasteball mellom Paris- og London-kommisjonene. London-kommisjonens ansvarsområde er dumping av avfall og annet materiale i havet.

– Det er naturlig at Paris-kommisjonen tar seg av dette fordi London-kommisjonen ikke gjelder for indre farvann. Dessuten vil slik lagring være mer naturlig å sammenligne med landbasert aktivitet enn aktivitet på havet. Det viktige er å få lagt det under et internasjonalt organ slik at vi kan ta fatt på reguleringen av slik aktivitet, mener Per Schive.

På forhånd var det ikke ventet motstand fra Storbritannia mot at havlagring av atomavfall skulle tas opp i Paris-kommisjonen.

– Kreft fra stress, ikke stråling

En økning på 50 prosent i krefttilfellene etter en atomulykke i Pennsylvania skyldtes stress, ikke radioaktiv stråling, mener forskere.

Det var i 1979 at atomkraftverket Three Mile Island i Pennsylvania var på randen av eksplosjon. Katastrofen ble avverget, og en «mindre mengde» radioaktivitet lekket ut.

Etter ulykken økte krefttilfellene i området. I 1982 var antallet økt med 50 prosent blant folk som bodde mindre enn seks kilometer fra atom-

kraftverket. Først i 1985 var antallet krefttilfeller nede på normalt nivå.

Forskere ved Columbia universitet i New York mener at det økte antallet krefttilfeller skyldtes stress i befolkningen, og ikke radioaktiv stråling, skriver den britiske avisa The Independent.

Forskerne mener at lekka-

sjen var såpass liten at den knapt skulle kunne forårsake flere krefttilfeller. Dessuten finnes det materiale som tyder på at immunsystemet svekkes under stress. Forskerne peker også på økt stress og engstelse får folk til å være mer oppmerksomme på å finne symptomer og søke behandling.

Miljøverndepartementet: Klorbleking i mange år ennå

Miljøverndepartementet foreslår nå at det skal settes sluttstrek for klorbleking i treforedlingsindustrien, men ikke før i 1998/99. – Vi må ha tid til å få nordisk og internasjonal enighet om ufasing av klor, sier Øystein Wang, rådgiver i MD. Forslaget møtes med oppgitthet i miljøbevegelsen.

RAGNHILD SVED

Det er altså ikke manglende teknologi som er begrunnelsen for å sette sluttdataen for klorbleking først opp mot årtusenskiftet, men at man skal ha tid til å skape nordisk, og helst internasjonal, harmonisering.

– Med et slikt årstall har vi også muligheten til å bidra til å øke etterspørselen etter klorfrie papirkvaliteter. Her har både naturvernorganisasjone-

ne, myndighetene og bransjen en viktig oppgave. Bedrifter som Tofte og Borregaard sier de ikke kan klare seg økonomisk om de ikke kan levere klorblekede produkter, sier Wang.

FoU

Myndighetene er innstilt på å bevilge penger til forskning og utvikling for å påskynde overgangen til mer miljøvennlige blekemetoder. For eksempel kan man støtte utvikling av

teknologi som gjør at det klorfrie papiret blir enda hvitere enn det er i dag, sier Wang, men presiserer at det ikke er konkretisert hvordan støtten skal gis.

Det er uvisst hvordan Norge vil forholde seg dersom Sverige og Finland ikke vil være med på en felles utfasingsplan.

– Dette har vi ikke tatt stilling til. Men det beste er om vi får til nordisk og internasjonal enighet, sier Wang.

Papirmasse uten utslipp

En papirmasse-fabrikk uten utslipp kommer snart i produksjon i Canada. Det forurensede avløpsvannet skal «fryserenses» istedet for å slippes ut i nærmeste elv. Fabrikken blir verdens første i sitt slag.

RAGNHILD SVED

Den nye massefabrikken i Chetwynd nordvest i Canada er uten piper og avløpsrør. Her skal avløpsvannet renses i fire store fryserer før det går tilbake i produksjonen.

Rensingen foregår etter et enkelt prinsipp: Når avløpsvannet avkjøles, synker det faste avfallet til bunns, under et lag av relativt rene iskrystaller.

Opptil 85 prosent av vannet kan separeres på denne måten. Iskrystallene blir så renses igjen, før de smeltes av over skuddsvarmen fra de store dypfryserne. Resten av avfallet konsentreres til «svartlut», som enten selges som brensel til pappindustrien eller brennes på fabrikkområdet, skriver MiljøAktuelt.

Fryseteknikken kan riktig-

nok ikke gjøre noe med de klororganiske forbindelsene, og massen blekes derfor uten klor. Fabrikken bruker en kombinasjon av kjemisk og mekanisk masseteknikk (BCTMP), som blir stadig mer vanlig verden over. At teknikken krever ganske mye energi, ikke minst til fryserensingen, oppveies av det nordlige klimaet i British Columbia, ifølge MiljøAktuelt.

Flere trinn

Lenger øst i Canada, i Saskatchewan, er det delvis svenske NLK-Celpap i ferd med å prosjektere en avløpsfri massefabrikk. Her satser man ikke på dypfryserer, men på rensing i flere trinn.

– Vi kunne sannsynligvis bygget et bruk med sluttet kretsløp allerede for fem til ti år siden. Spørsmålet er bare

om vi hadde gjort det. I grunnen handler det om penger. Skal vi beskytte miljøet, blir papiret dyrere, og til sist er det forbrukerne som må betale for det, sier en talsmann for NLK-Celpap.

Miljøbevegelsen i Canada er relativt positiv til den nye teknikken, men advarer mot de faste restproduktene.

– Slammet inneholder tradisjonelt uakseptable mengder av alt fra klorforbindelser til kvikksølv, bly og kadmium. Det dreier seg om titalls tonn slam som hver dag havner på søppeldynga eller brennes, sier Brian Killeen i Greenpeace.

– Men det lukkede kretsløpet er et stort skritt i riktig retning. Og et viktig skritt. Ikke minst med tanke på at papirindustrien for bare noen år siden sa at lukket kretsløp var en umulighet, sier han.

– Norsk industri en sinke

– Forklaringen på den sene sluttdataen for klorbleking er at norsk papirindustri er en sinke, sier Tore Killingland i Naturvernforbundet.

Greenpeace har krevd forbud mot klorbleking innen 1993, mens Naturvernforbundet har satt kravet til 1995.

– Embetsverket er mer katolsk enn paven. Problemet er at Miljøverndepartementet og SFT ikke er oppdatert på den teknologiske utviklingen, og heller ikke interessert i å bli det. Det er miljøbevegelsen som har kompetansen, og det faller dem tungt for brystet, sier Pål Bugge i Greenpeace.

Han viser til at industrien produserer nye løsninger på løpende bånd, og at det er et stort marked for klorfrie papirkvaliteter.

– Vi vet at det er mulig å selge papir med noe lavere lyshet enn det klorblekede papiret. Problemet er at produseres for lite av disse kvalitetene, sier Bugge, og peker på at de som først er ute med nye produkter vinner kampen om markedsandelen.

Dersom det skal bevilges penger til forskning og utvikling, er det et absolutt krav at de brukes til å få fram salgbare produkter, ikke en rapport, sier han.

Tore Killingland sier det er dumt av industrien selv ikke å gå foran og utvikle nye papirkvaliteter uten klor.

– Det er penger i å være markedsleder. Den kanskje beste markedsføringen vil være at Norge forbyr klorbleking. Det vil gi et internasjonalt ry som industrien vil nyte godt av.

– Svensk treforedling ble tidlig stilt overfor miljøkrav, noe som har ført til at de ikke bare har fått fram relativt miljøvennlige produkter, men også en konkurransedyktig industri, sier Killingland.

– For dårlig
– Norske kommuneplanleggere er ikke flinke nok. De er for få, og de har for lite kunnskaper, mener Gustav Nielsen.

Nielsen fyrer også av en bredside overfor utdanningssystemet: – Norsk utdanning innenfor kommuneplanlegging er for dårlig. I en veldig lang periode er det ikke blitt rekruttert planleggere til kommuneplanarbeidet, fordi vekten er blitt lagt på blant annet oljesektoren, sier Nielsen.

Nielsen har i en årrekke arbeidet med forskning og planlegging på transportsiden, blant annet ved Transportøkonomisk Institutt og i Asplan. Han driver nå konsulentfirmaet Civitas.

Takk for støtten!

 STATOIL

 Kjemisk Forbund
Norsk Kjemisk Industriarbeiderforbund
"Med Kjemisk Forbund for industriforbund og miljø".

DØVIGEN A/S
Pb 6688 Rodeløkka
0502 Oslo 5
Tlf. (02) 37 00 64

sparebanken
NOR

 Redningsselskapet
1891 Alltid på vakt 1991
Postboks 500, 1322 Høyk
Bankgiro: 6022.05.24747
Postgiro: 5 08 75 56
Støtt Redningsskøytene

Nye retningslinjer gir bedre kommuneplaner

Nye rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging (RPR) kan føre til at miljøhensyn blir overordnet i kommunal planlegging. Dersom retningslinjene går gjennom i regjeringen, vil de tre i kraft allerede i høst.

GUNNAR BOLSTAD

– RPR kan brukes til å lokalisere handelsnæringen der den bør være, nemlig ved knutepunktene for kollektivtrafikk og nær bebyggelsen den skal betjene. Blir RPR vedtatt, vil vi for framtiden kunne stoppe utbygging av bilbaserte kjøpesentra langs hovedveinet, sier byråsjef Kjell Spigseth i Miljøverndepartementets planavdeling. Han trekker fram Liertoppen utenfor Drammen som et skrekkelig eksempel som med de nye retningslinjene kunne blitt stoppet i planleggingsfasen.

Fem punkter

– Fra de stortingsmeldingene som har dreid seg om trafikk- og miljøspørsmål de siste årene, kan vi trekke ut fem

punkter, mener Spigseth.

– Myndighetene ønsker å redusere energibruken og forurensningen, man vil ha et mer effektivt transportsystem, man ønsker å bremse veksten i bilbruken og styrke kollektivtrafikken i byene, man tar sikte på å utvikle planer for arealbruk som er minst mulig transportkapende og i tillegg forbedre oppvekstmiljøet og lokale miljøforhold. For å få til dette, må det legges rammevilkår som gir tydelige signaler til lokale planleggere. RPR klargjør statlige mål og gir en sammenfatning av hva regjeringen mener om sentrale planspørsmål, slik at lokale myndigheter kan ha noe å holde seg til.

Splittet ansvar

I dag er det en splittet ansvarsfordeling når det gjelder planlegging i kommunene. Ansvar

ret for arealplaner, veiplaner og transportplaner er fordelt over flere etater på ulike nivåer. Mange byområder strekker seg over flere kommuner. Hensikten med RPR er å oppnå bedre samordning og bidra til at gode løsninger i bysentra ikke torpederes av etableringer langs hovedveiene som trekker handelsvirksomhet ut av byene. Dette er dessverre et fenomen som vi også kan se i enkelte melleuropeiske byer som ligger langt fremme i transportplanarbeidet.

Etter hvert vil kommunene komme til at de er tjent med et rasjonelt utbyggingsmønster på tvers av kommunegrensene. For å få et godt miljø må det være god sammenheng mellom transport og utbyggingsmønster. Ingen kommuner er tjent med unødvendig trafikk, sier Spigseth.

Kollektivtrafikk prioriteres

Arealbruk og transportsystem skal bli mer miljøvennlig, det skal skje en samordning av utbyggingsmønster og transportsystem, og arbeidet med å utvikle miljøvennlige og funksjonelle lokalsamfunn skal styrkes, går det fram i hovedmålsetningen i de foreslåtte rikspolitiske retningslinjer for samordnet areal- og transportplanlegging (RPR).

I byer og tettsteder skal fortetting prioriteres framfor satellittbygging. Sterkt trafikkskappende offentlig og privat service som baserer seg på et kundegrunnlag ut over lokalsamfunnet omkring, skal i størst mulig grad lokaliseres ved knutepunkter for kollektivtrafikken. Næringsvirksomhet som skaper tungtransport skal i størst mulig grad lokaliseres i tilknytning til jernbanen, havner eller hovedveinet.

Transportsystemet

Kollektivtrafikken med jernbane, bybane, buss og båt skal

planlegges og utvikles til et samordnet system for regionen. Ved kapasitetsproblemer skal framkommelighet for kollektivtrafikk prioriteres, framfor framkommelighet for øvrig trafikk. For de ti største byområdene skal kollektivtraffikkens andel av totale reiser øke i forhold til situasjonen i 1989.

I byer og tettsteder skal det etableres et sammenhengende gang-, sykkel- og turveisystem som en del av transportsystemet.

Det skal legges til rette for redusert transportbehov gjennom nærhet mellom utbyggingsområder for boliger og lo-

kal service, aktivitetstilbud og områder for friluftsliv.

Høy status

Forslaget til nye retningslinjer er for tiden ute på høring hos berørte parter. Dersom de blir vedtatt vil de få høy status i det lokale planarbeidet. RPR gjør det mulig for ulike instanser i fylkeskommunen og hos Fylkesmannen å komme med innsigelser. Dersom innsigelsene ikke fører til endring av planene, kan saken gå videre til Miljøverndepartementet som vil ha dømmende myndighet i tvistesporsmål.

Zürich – trikkebyen

Zürich: – Bilen skal ikke få mer plass i gaten enn det som er til overs etter at andre og høyere prioriterte transportmidler har fått sitt, sier Ernst Joos, viseadministrerende direktør i kollektivtraffikkselskapet i Zürich.

GUNNAR BOLSTAD

Den sveitsiske storbyen kan vise til et oppsiktsvekkende kollektivtraffikksystem. Bare det siste året har Zürich opplevd en vekst i kollektivtrafikken på åtte prosent. Hver innbygger i byen reiser med kollektive transportmidler over 470 ganger i året. Svært få europeiske byer kan vise til tilsvarende tall. Wiens innbyggere reiser 17 ganger i året, mens London er nede i omlag 300 reiser pr. innbygger.

11 trikkelinjer og 7 jernbanelinjer (S-bahn), i tillegg til et vell av buss- og trolleybussruter, dekker det imponerende kollektivnettet i Zürich by. I tillegg er S-bahnsystemet utvidet til Zürich fylke, og de 1,1 millioner innbyggerne i fylket har også et meget bra tilbud med 25 S-bahnløp som strekker seg utover i regionen.

Tre setninger

– Vi har basert vår satsing på kollektivtransport på tre hovedsetninger, sier Ernst Joos: – For det første er ikke bil befolknings hovedønske som transportmåte. For det andre er god økologi også god økonomi. Og for det tredje er vi overbevist om at vikke trenger flere veier i byen, vi må heller omorganisere bruken av dem vi har allerede.

Og omorganisert har myndighetene gjort til gagns. Trikker og busser har førsteprioritet i lyskryss – førerne er ikke engang nødt til å bremse ned for å vente på grønt lys. Nærmere 60 av de 120 kilometerne med trikketraseer i byen er uberørt av biltrafikken. I tillegg kommer egne traseer for busser og trolleybusser.

Presisjon

Et stikkord for kollektivtrafik-

ken i Zürich er presisjon. Forsinkelser er bannlyst, og det er nedlagt betydelige midler i et avansert program for datastyring av kollektivsystemet. 110 millioner kroner er investert i et trafikksignalsystem som består av 18 computere og over 2.000 detektorer plassert i gatene. Systemet gjør det mulig å prioritere trikk og buss i alle lyskryss på bekostning av bilistene.

I tillegg har man investert 66 millioner kroner i et overvåkningsprogram. Systemet gjør det mulig for en kontrollsentral å ha oversikt over hvor busser og trikker befinner seg til enhver tid. Førerne får kontinuerlig tilbakemelding om hvordan de ligger an i forhold til rutetiden, og sentralen kan øyeblikkelig om dirigere trafikken dersom det oppstår ulykker eller andre hindringer.

Freiburg – sykkelbyen

Freiburg: 400 kilometer sykkelveier, bilfri bykjerne og trikkfrekvens ned til ett minutt i rushtiden. Det er resultatet av en langsiktig og bevisst strategi i den tyske byen Freiburg i Schwarzwald.

Allerede i 1969 vedtok Freiburg sin første generaltraffikkplan. Året etter kom den første sykkelplanen, i 1972 bestemte man seg for å satse på en trikkeløsning. Noen måneder etter vedtok man å stenge den indre bykjernen for biler. En økende bilstrøm gjennom en trang middelalderby gjorde det nødvendig med drastiske tiltak.

– Freiburg ligger 20 år foran oss, sier byråsjef Kjell Spigseth i Miljøverndepartementets planavdeling.

Sykelbyen

Freiburg er sykkelbyen par excellence. Siden tidlig på 1970-tallet har byen bygget ut 400 kilometer sykkelveier i området. Hver arbeidsdag ruller 22.000 sykler inn i sentrum. De nesten 50 sykkeloppstillingsplassene i bykjernen er sprenget og nye blir bygget ut. Og fordi sykkeltyverier også er et problem i Freiburg, prøver man stadig ut nye stativer, der man kan låse sykkel på alle bauer og kanter. Og satsingen monner: Sykkelen andel av det totale antall reiser har ste-

get fra 18 til over 27 prosent og øker fortsatt.

Park-and-ride

På tross av at antallet biler pr. innbygger i Freiburg har steget, er antallet utkjørte bilkilometer stabilisert. I tillegg til sykkelssystemet har en kraftig satsing på trikkelinjer, kombinert med store parkeringsplasser utenfor sentrum av byen, også gitt god uttelling. «Park-and-ride»-plassene er allerede så smekkefulle at nye parkeringsplasser utenfor sentrum må bygges ut.

Lavere fart i Sveits

Som det første landet i Europa vil Sveits i sommer søke å redusere forurensningen ved å sette ned fartsgrensene på motorveiene. 100 km i timen for personbiler og 70 km for lastebiler blir de tillatte maksimalgrensene.

KNUT ARE TVEDT

Ordningen vil foreløpig gjelde for juli og august – altså når ferietrafikken er på sitt største. Bakgrunnen for forslaget er at opptil 60 prosent av den sveitsiske skogen nå er syk, samtidig som det rapporteres om store smog-problemer i storbyene Bern, Basel og Geneve. Hastighetsbegrensningene må vedtas separat av alle de 26 sveitsiske kantonene, og foreløpig har alle de tysktalende sagt ja. De fleste andre ventes også å tiltre ordningen.

Forslaget om redusert fart på veiene må også sees i sammenheng med forhandlingene om EØS-avtalen. Transporten gjennom Sveits er allerede svært stor og ventes å øke betraktelig med en EØS-avtale. I Sveits har skepsisen til en slik avtale delvis dreid seg om økt press på landets viktigste transportsystem. En hastighetsbegrensning er derfor et viktig signal om at man må tenke ut andre løsninger enn økt satsing på lastebiltrafikk.

Sommerens begrensning av hastigheten på sveitsiske motorveier vil bli fulgt nøye av trafikk- og miljøeksperter over hele Europa. Tilhengerne ser tiltaket som begynnelsen til en ny samferdselspolitikk med større vekt på miljøhensyn. Skeptikerne påstår at et slikt tiltak ikke vil ha noen særlig effekt. Dessuten blir det hevdet at mange vil velge å kjøre rundt Sveits, også på grunn av landets høye avgifter. Dermed vil de totale forurensningene øke, selv om sveitserne slipper unna i første omgang.

Miljøprotest mot OL

Japanske miljøvernere protesterer kraftig mot at Japan skal arrangere vinter-OL i 1998. OL vil true enkelte dyrearter, mener miljøvernerne.

På den internasjonale OL-komiteens møte i Birmingham i helga ble det klart at Japan skal være vertskap for vinter-OL i 1998. Stedet heter Nagano og ligger 400 kilometer nord-vest for Tokyo. Dette fjellområdet er et berømt vintersportsted.

Lokale miljøvernere mener at en sommerfuglart vil trues av utryddelse hvis OL arrangeres i området. De frykter også at OL-anleggene vil ødelegge livsmiljøet til en annen truet art, nemlig Iwasuge Himalayabjørn, skriver New Scientists korrespondent i Tokyo.

Miljøvernerne frykter at de lokale myndighetene vil la kortsiktig profitt gå foran hensyn til miljøet. Så langt kan de skilte med en liten seier. De greide å få gjennomslag for å flytte utforløypa til et område der den vil gjøre mindre skade.

Kværners vannkraft-kampanje: – Grådighet satt i system

– Kværners kamp for ny vannkraftutbygging er grådighet satt i system. Argumentene om vannkraft som miljøvennlig energi er dessuten en ren skinnargumentasjon, sier Tore Brænd, energikonsulent i Naturvernforbundet.

RAGNHILD SVED

– Kværner-konsernet hadde i fjor et overskudd på én milliard kroner. I lys av dette vitner satsingen på fortsatt utbygging av vannkraft om en grådighet uten sidestykke. For å øke profitten vil de ødelegge de siste restene av norsk vassdragsnatur, sier Brænd.

Kampanje

Kværners storstilte annonsekampanje, som bruker miljø, arbeidsplasser og eksportinntekter som argument for omfattende vannkraftutbygging, har satt sinnene i kok i miljøbevegelsen. I en annonse som «henvender» seg til miljøvernminister Thorbjørn Berntsen sier Kværner at «vannkraft er den mest miljøvennlige energien vi kjenner til», og nevner selvsagt ikke de store skadene som utbygging av vannkraft

medfører. Derimot lokker Kværner med at Norge kan bli storleverandør av vannkraft og dermed «forbedre det globale miljø».

Skinnargumenter

– Argumentene om miljø og sysselsetting er rene skinnargumenter. Det Kværner ønsker, er å fortsette med det de alltid har gjort. Ingen har vel trodd at Kværner har bygd ut vannkraft for å være miljøvennlige. Tidligere het det at vi ikke har råd til å ta hensyn til miljøet, fordi vekst og sysselsetting var så mye viktigere. Når de nå viser det bare at de er på desperat leting etter argumenter for å bruke den teknologien de har utviklet, istedet for å utvikle nye og mer miljøvennlige energikilder, sier Brænd.

Enige på papiret

Han mener fellesutspillet fra

NHO og Kværner om omfattende utbygging og eksport av norsk kraft, bare viser en enighet på papiret.

– NHO har store problemer med å forsvare salg av billig kraft til den kraftkrevende industrien, som har større tyngde enn NHO, sier han.

– NHO bør dessuten skjønne at støtte til hemningsløs utbygging av vannkraft vil stille naringslivet i et særdeles dårlig lys. Vannkraftutbygging har i etterkrigstida vært blant de mest kontroversielle avgjørelsene som er fattet, og ledet til den største sivil ulydighetsaksjonen i norsk historie. Altaaksjonen. De vet at det vil få store konsekvenser for næringslivet hvis de går inn for en slik politikk. Jeg betrakter utspillet som gamle menneskers siste, desperate krampetrekninger, sier Brænd.

UK stopper fond?

Storbritannia vil stoppe et internasjonalt fond for å beskytte regnskogene og korallrev. Tredje verden-land vil imidlertid nekte å undertegne noen avtale om å beskytte regnskogene og korallrev uten et slikt fond.

KJETIL BRAGLI
ALSTADHEIM

Fondet betyr bare mer byråkrati, mener britene ifølge avisa Independent. 70 land møtes i slutten av juni i Madrid for å forhandle om en avtale som skal verne det biologiske mangfoldet på jorda. Målet er at en konvensjon skal underlegges på den store miljøkonferansen i Brasil neste år.

Det er lite trolig at det vil bli noen avtale hvis den ikke inneholder pengeoverføringer til den tredje verden. Independent skriver at land som Brasil, Zaire og Indonesia sier at «den industrialiserte delen av verden har ødelagt det meste av sin egen villmark for å heve leve-

standarden, men nå ber den tredje verden-land om å bremse utviklingen av» nestekjærlige «vernegrupper».

Forhandlingene tar sikte på å lage en konvensjon som skal stoppe den aksellererende utryddelsen av planter og dyr. Forskere antyder at det dør ut et sted mellom en og 24 arter i døgnet. – Jeg regner med at britene ikke vil at det skal lages fond under hver enkelt miljøavtale, men at de heller vil bruke det globale miljøfondet som er opprettet under Verdensbanken. Mange u-land er skeptiske til Verdensbanken, men nå når fondet er opprettet, vil diskusjonen om fondets funksjon og størrelse antakelig dominere, mener Paul Hofseth i Miljøveradepartementet.

SATSER INNEN VANN- OG
AVLØPSBEHANDLING

KONTAKT OSS PÅ
TLF. 02-106410

SKOGEIEREN
naturforvalter og verdiskaper
SKOGEN
gir opplevelser

Vi sees i skogen!!

GLOMMEN SKOGEIERFORENING

ER DU INTERESSERT I JAKT, FISKE ELLER FRILUFTSLIV?

Hvis du i tillegg skulle befinne deg på E6'en i løpet av sommeren, så ta en avstikker til Elverum og besøk Norsk Skogbruksmuseum. Sommerens to store arrangementer er:
29.-30. juni Fluefiskedagene
8.-11. august De 29. Nordiske Jakt- og Fiskedager

Ta med familien og besøk et levende kultursentrum!

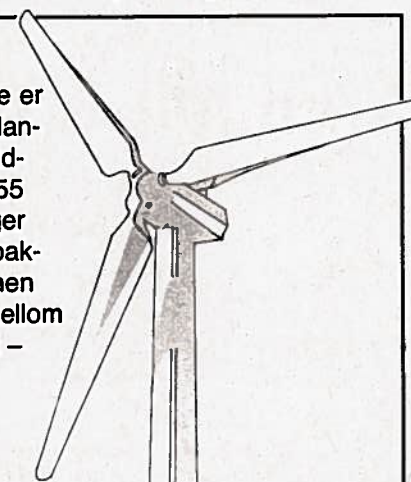
Spis nystekte vafler på sommerserveringen «Fossekallen», eller prøv en viltrett på restaurant «Forstmann», som åpner 22. juni.

Ønsker du mer informasjon, så send inn kupongen til oss i dag.

- ☐ JA, send meg brosjyren om Norsk Skogbruksmuseum
☐ JA, send meg programmet for Fluefiskedagene
☐ JA, send meg programmet for De 29. Nordiske Jakt- og Fiskedager

Navn: _____
Adr.: _____
Postnr./-sted: _____
Kupongen sendes til: NORSK SKOGBRUKSMUSEUM
2400 ELVERUM

Jæren Folkehøgskule er den eneste skolen i landet som har eget vindkraftverk. Det er en 55 kw's anlegg som rager hele 23 meter over bakken. Totalproduksjonen for ett år ligger på mellom 100 000–120 000 kwh – eller tilsvarende 4–5 eneboliger – eller ca 20% av skolens totale energiforbruk.

Skriv eller
ring etter plan!

FOLKEHØGSKULE

4060 Kleppe
Telefon (04) 42 06 55

OPPLAND SKOGSELSKAP

«En bærekraftig utvikling» eller
«å bruke uten å forbruke»

- ★ To slagord med samme betydning, den første ifra de senere år, det andre ifra skogselskapets tidlige morgen for 90 år siden.
- ★ Oppland Skogselskap er en ideell organisasjon med formål å fremme den langsiktige ressursoppbyggingen i skogen.
- ★ Oppland Skogselskap produserer 10 millioner planker hvert år. For hvert tre som hogges i fylket produseres det 5–6 nye når naturlig fornyelse medregnes.
- ★ Oppland Skogselskap samarbeider med Naturvernforbundet og Røde Kors om skogreising og miljøarbeid i Uganda, Afrika.

OPPLAND SKOGSELSKAP

Biri Planteskole
2820 BIRI

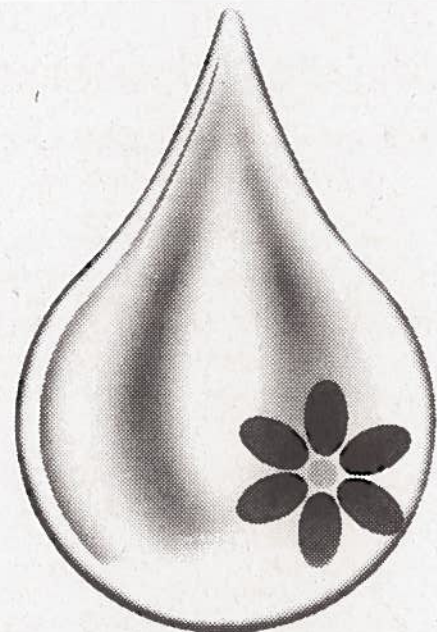

AKERSHUS

Fylkeskommune

Adr. Holbergs gt. 21. Tlf.: (02) 36 56 00

Støtter miljøpakke Romerike

SAMMEN
OM ET BEDRE
MILJØ

VÆR MILJØVENNLIG!

Kontroll og rehabilitering
av oljetanker!

SANDBLÅSING
POLYESTERSTØP

Korn og gjødsel
Siloer

10 års garanti.

Tankfornyning A/S

Grytebekkveien 6 - 0496 Oslo 4
Tlf. 02/22 22 14 - 28 30 76
Person søker: 096 - 06389
Fax: 02 - 74 54 06

FYLKESLANDBRUKSKONTORET I AKERSHUS OG OSLO

– Landbruksdepartementets forlengede arm i fylket og i kommune

Landbruksetaten har forvaltning, rådgivning og planlegging som hovedoppgaver. Oppgaver innen viktige satsingsområdene for etaten og landbruket som helhet.

Landbruket – en del av helheten

Jord, skog og gardstun er en viktig del av vår kulturarv, og er et viktig element i vårt kulturlandskap. I forhold til miljøvern er en riktig bruk av jord og skog til primærproduksjon viktig for bl.a. å motvirke drivhuseffekten. Jordvernet står derfor sentralt, og arealplanlegging har høy prioritet i etaten.

Forurensingsproblemer i landbruket

De viktigste forurensingskildene i landbruket er punktutslipp fra gjødselkjellere og silokummer, samt avrenning av jord og næringsalter fra jordbruksarealene. På Romerike er erosjonen antatt å være den viktigste forurensingskilden fra landbruket.

Positiv innsatsvilje

Miljøproblemer i landbruket har – tross alt – en positiv side. I hele næringa er innsatsviljen på topp – både hos bønder, veiledere og forskere. Vi får stadig mer kunnskap om hvilke tiltak som gir best effekt, og tilpasser virkemidler og innsatsen etter det.

Satsing de seinere åra

Utbedring av tekniske anlegg har stått i fokus i mange år. I løpet av de siste ti-år er utallige gjødselkjellere tetta, og det er bygd kummer for oppsamling av presssaft på de fleste husdyrbruka. Utbedring av hydro-tekniske anlegg på bakkeplanerte arealer har også vært prioritert gjennom 80-åra. Utbedringsarbeidet skjøt fart fra 1988, da det kom en ordning for «tekniske miljøtiltak». Denne tar for seg garden som helhet, og det blir planlagt utbedringstiltak for de viktigste forurensingskildene på bruket.

Nye satsingsområder

Erosjon fra arealer som ligger uten plantedekke store deler av året (8–10 mnd i vinterhalvåret) er antatt å være den viktigste forurensingskilden fra landbruket på Romerike. Tiltak på denne sida er derfor blitt et viktig hovedsatsingsområde de siste 2–3 åra. Det drives nå intens rådgivningsvirksomhet på området, samtidig med at det er satt i gang flere prosjekt for å finne brukbare løsninger. Dette går i hovedsak på jordarbeiding, og målet er å få mest mulig arealer til å overvinne i stubb, og bl.a. unngå høstpøying på erosjonsutsatte arealer.

Prosjekt skogreising med flerbruksaspekt

Dette er et toårig arbeid (1989–91) i regi av Fylkeslandbrukskontoret, Nedre Glommen Skogeierforening og Akershus Grunneierlag. Prosjektet finansieres med midler fra Fylkeslandbrukskontoret og Landbrukets Utbyggingsfond. Prosjektleder Ingun Juul-Hansen har kontorsted på fylkeslandbrukskontoret.

Bakgrunn/formål

En landbrukspolitik med sterk distriktsprofil, har skapt overskuddsarealer som er for bratte for ordinær maskindrift. Disse arealene har høy produksjonsevne, og er økonomisk sett lønnsomme å sette i produksjon.

Hensikten med prosjektet er å fokusere på slike grasarealer og arealer med mindreverdige lauvskog som mulig skogreisingsmark, alternativt gi råd om stell av lauvskog.

Intensivområde

Hvordan arealene egner seg for skogreising og hvordan grunneier stiller seg til en slik aktivitet, ble undersøkt innfor et avgrenset område langs Leira i Nannestad.

Hensynet til viltet

Dagens skogbilde i ravinene viser gammel gråorskog. Forekomsten av tett gran-skog som vinteroppholdssted for bl.a. rådyr, er meget liten. Artsmessig er det småfuglen som dominerer. Rådyr og hare finnes, elgen bruker områdene i trekket, mens skogsfugl inkludert jerpa ikke finner egnede biotoper. Et økt innslag av bjørk og gran, og ikke minst stell av skogen, vil gi en høyere vilttetthet, bl.a. pga. en mer robust og variert markflora.

Flerbruk/landskapsestetikk

En stelt skog skaper plass, ikke bare til en artsrik bunnsvegetasjon, men også plass for andre brukergrupper som fiskere og turgåere. Landskapsestetisk vil et større innslag gran og bjørk gi et bedre fargespill til alle årstider.

Jordavrenning

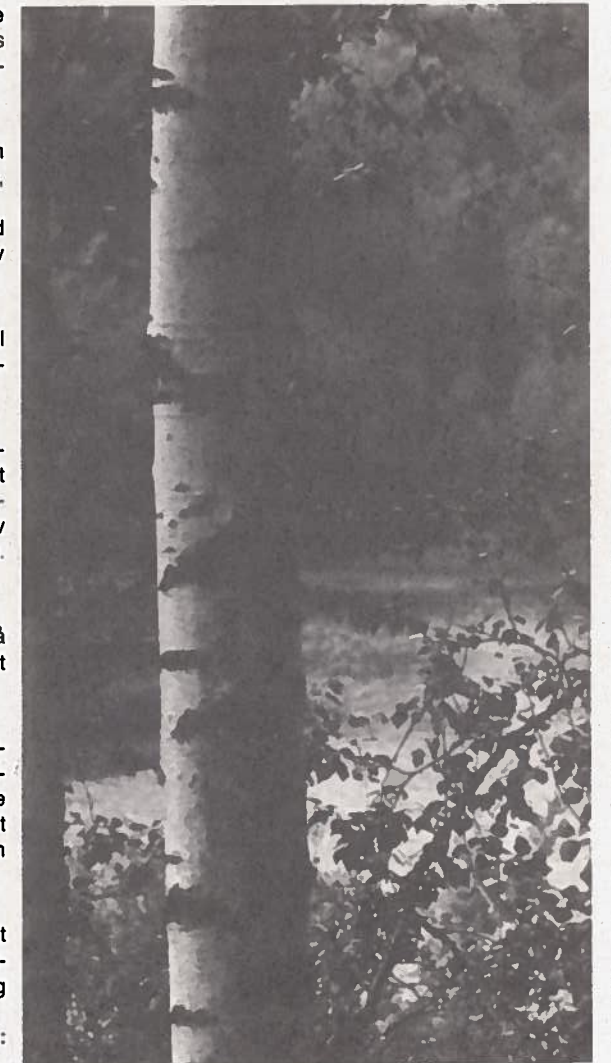
Dagens skogtyper slipper lite lys til bakken, samtidig som trærne uten stell utvikler et dårlig rot/stamme forhold i sin korte omløpssid. Svart jord og svakt rotsystem resulterer i ustabil jord som lett glir ut i vassdraget. Jordavrenning i ravinene er en naturlig prosess som har foregått i tusner av år, og som har formet det landskapet vi har på Romerike idag. Naturlig jorderosjon står for hovedmengden med såkalt «landbruksforurensning» på Romerike idag.

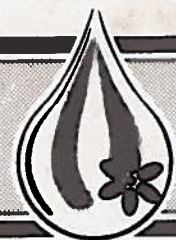
Resultater

Det er produsert 50 skogreisingsplaner, opprettet variert demonstrasjonsfelt (bjørk, osp, svartor, gråor), satt opp paneler av bjørk og osp på alle landbrukskontor, skapt kontakt med arkitektbransjen og laget to trykksaker: Skogreising og Norsk Lauvtrevirke – til allsidig bruk i interiør og møbler.

Miljøprodukter fra Norske skoger leveres fra: Lyngdal Byggeforretning, tlf.: 043/45 611, Eina Aimenning, tlf.: 061/95 649

Biri Møbler, tlf.: 061/84 686, Hødnebo Møbelfabrikk, tlf.: 041/51 455.

miljøpakke Romerike

Innbyggere: 27 000

Areal: 70 km²

LØRENSKOG KOMMUNE

Kommuneplan, miljøplan, vannbruksplan og grøntsonplan bidrar til satsing innen:

- natur- og miljøvern, barn og unges oppvekstvilkår og omsorgsoppgaver
- bevaring av Marka, de «grønne lunger» og jordbruksområder
- reint vann, badeplasser og friområder for nærrekreasjon
- miljøvennlig tettstedsutvikling med trygge boområder uten gjennomgangstrafikk
- gjenbruk av avfall gjennom sortering og spesialavfallsordningen Skvett'n

Kommunen som vil bevare og utvikle et menneskevennlig miljø

Televerket er en miljøvennlig transportbedrift

Vi transporterer informasjon – ikke mennesker

BRUK TELEFONMØTE

Ring 0111 en halv time før møtet skal begynne. Inntil 20 personer kan delta. Alle deltagerne blir ringt opp til avtal møtetidspunkt. Telefonmøte er effektivt, der sparer tid og penger

Dersom du ønsker mer informasjon om telefonmøte, ring Televerket på tlf. 0140.

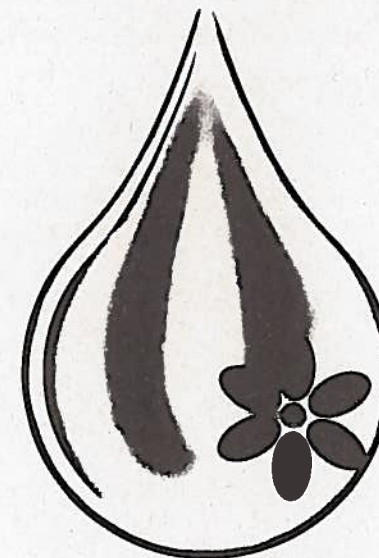

All epokegjørende forskning har sitt utspring i evnen til å se utfordringene i et nytt lys.

ASTRA
Forskning for en bedre fremtid

Astra Farmasøytiske A/S, Postboks 1, 1473 Skårer
Telefon (02) 70 15 90. Telefax (02) 70 08 78

VI STØTTER MILJØPAKKEARBEIDET I LØRENSKOG

SAMMEN OM ET BEDRE MILJØ

KORSBREKKE OG LORCK AS

Hovedkontor: Tel.: 02-98 11 15
Olav Brunborgsvei 6 Fax (02) 98 24 88
Billingstadsletta, Asker

AKTIESELSKAPET
RA=GLA
1473 SKÅRER

Avisretur A/S
Pb. 335
1473 Skårer
tlf: 02/97 27 80

LUMINATOR
Postboks 6, 1476 RASTA
Østlifaret 9 (Lørenskog)
Telefon: 02-70 96 00

Sykepleierhøgskolen
Boks 3
1474 Nordbyhaugen
Tlf: 02/70 17 50

Tenk miljø – husk Skvett'n

Vi gratulerer Lørenskog kommune med «Svett'n»-innsamlingssystem. Distriktets ledende kommune innen miljøvern.

I Lørenskog kan alle som vil være miljøbevisste ta hånd om miljøfarlig avfall gjennom «Skvett'n»-kampanjen. Alle husstander får utdelt Miljøesken. Det finnes fire Miljøstasjoner i kommunen.

«Skvett'n»-kampanjen er Norges mest komplette system for innsamling av miljøfarlig avfall. Vi kan levere komplett «Skvett'n» pakke til alle kommuner.

RENØR A/S

Et spesialfirma for spesialavfall – ledende innen bransjen tilbyr totaltjenester innenfor all håndtering av kjemisk avfall.

Postadresse: Postboks 47 – 1930 Aurskog
Besøksadresse: Holtet II – 1930 Aurskog
Telefon: 06/86 21 00 – Telefax: 06/86 30 89
Beredskapstelefon: 030/30 020

miljøpakke Romerike

Rælingen kommune

Innbyggere: 13 700 Areal: 64km²

Kommunens miljøutvalg har under utarbeidelse en egen Miljøplan som vil inngå som en delplan til kommuneplanen. Den vil bidra til økt satsning og innsats på følgende områder:

- friluftsliv, nærmiljø, miljørettet helsevern
- avfallsgjenvinning, bekjempelse av luft- og vannforurensning
- arealplanlegging, trafikk og støy
- natur- og kriminalvern

Dette vil bl.a. medføre økt satsning på Rælingens største og viktigste rekreasjonsområder, Marka og Øyern.

Miljøvernarbeid
– en felles sak!

Jonsrud
Auto & Sveiseverksted
Slette
2008 Fjerdingby
Tlf: 06/83 71 06

**RÆLINGEN
BOLIGBYGGELAG**
Lagets arbeidsområde er
Rælingen og Enebakk-
kommuner.
Forretningsfører også
for FET BBL

**AKERSHUS
FYLKESKOMMUNE**
RÆLINGEN VIDeregående skole
VI ER SELVFØLGELIG MED!

Personkortet. Jorden rundt på ett kort!

For å bruke Personkortet også som et VISA-kort, kan du bruke det i over 185 land! Ikke noe annet kort i verden er så utbredt som VISA.

sparebanken
ANOR

ENØK ER MILJØVERN

Utnytter du olje/parafin og strøm mer effektivt, sparer du naturen for skadelige utslipp samtidig som du reduserer behovet for å bygge ut nye kraftverk.

VI TILBYR VÅRE KUNDER:

- «Varmesjekk» av huset for kr. 100,- (Gjelder hus bygget før 1970).
- Lån til å gjennomføre enøktiltak 10 % rente, 10 års nedbetalingstid.
- Gode råd om enøk og valg av tariffer.

Stikk innom eller ring til:
RÆLINGEN EVERK
Tlf: 06/83 51 00

Vi tenker miljø

**KNOPH &
LANGELAND A/S**

Boks 22 - 2006 Løvenstad

Kontakt oss når det gjelder
KONVOLUTTER og TRYKKSAKER
på miljøvennlig og klorfritt papir

Tlf.: (06) 83 20 20 Telefaks: (06) 83 21 60

miljøpakke Romerike

VÅRT DAGLIGE ANSVAR

ER Å TA HÅND OM
AVLØPSVANN
SÅ DET IKKE SKADER LIVET I

Vi liker å ha det rent og at det lukter godt.
Vi vasker hus og bil og stiller oss på badet.

Hos de fleste forsvinner skitt og lukt
i et rør under bakken.

Før eller siden når det fram til et vassdrag.
I for store mengder forandrer det den
økologiske balansen på en måte som vi
ikke kan akseptere.

Det vi sender fra oss kan fore opp vekster
som blir mangfoldige samtidig som annet
liv må vike. Vi ser og lukter at miljøet for-
andrer seg. Arter forsvinner og vi mister
badeplasser.

I vårt renseanlegg fjerner vi ca. 96% av
alt fosfor og får et slam som vi tilsetter
ulesket kalk.

Slammet blir til gjødsel for jordbruket -
ikke for vassdraget. Dermed har
ca. 80.000 personer og den lokale industri
blitt kvitt skitt og lukt uten å gjøre skade.

NORDRE ØYEREN NATURRESERVAT

A/S LØRENSKOG, RÆLINGEN OG SKEDSMO
SENTRALRENSSEANLEGG

RA-2

SKEDSMO'S MILJØBEDRIFTER

STRØMMEN VIDERE GÅENDE SKOLE
2010 STRØMMEN
Håndverks- og
industriefag
Handels- og kontorlag
Sosial- og helsefag
2-årig grunnkurs
Sentralbord 06-814670
Telefax 06-819969

SAMMEN OM ET BEDRE MILJØ

**ROMERIKS
LINIKKEN**

I et godt arbeidsmiljø er en god
og aktiv bedriftshelsetjeneste en
viktig faktor.
Ta kontakt med oss!

**ROMA
MINERALVANN**

Nordahl Brunsgt. 18
2000 Lillestrøm
Tlf: 06/81 11 35

**total
system**

LILLESTRØM A/S
Hvamsvingen 8, Postboks 19
2013 Skjetten
Tlf. 06-845950

VI IKKE BARE TENKER, MEN FORHANDLER INNEMILJØ I
TOTAL SYSTEM, Lillestrøm A/S er den stolte forhandler av
rengjøringsmaskinene "Rolls Royce", og leverer følgende også
miljøvennlige og økologisk nedbrytbare rengjøringsprodukter

RING OSS FOR INFORMASJON ELLER EN UFOR -
PLIKTENDI DEMONSTRASJON AV KIRBY REN -
GJØRINGSMASKINER - UTSTYR - RENSEHJELPER.

TENK MILJØ -- TENK KIRBY

REPRO-TEAM
Hvamsvingen 7, Postb. 190-2013 Skjetten
(06) 84 50 10

KAKEBUA A/S
1481 HAGAN
TLF: 02/77 83 90

Åpningstider: Hverd: 8-22
Sønd: 12-22

Nå også med egen
gatekjøkkenavd.

VÅRT DAGLIGE ANSVAR

ER Å TA HÅND OM
AVLØPSVANN
SÅ DET IKKE SKADER LIVET I

NORDRE ØYEREN NATURRESERVAT

A/S LØRENSKOG, RÆLINGEN OG SKEDSMO
SENTRALRENSSEANLEGG **RA-2**

ROMERIKE MEIERI

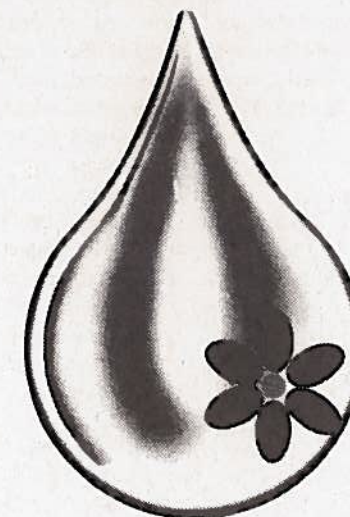
Solheimsgt. 3
2000 LILLESTRØM
Tlf: 06/81 24 40

KIRKEVERGEN I SKEDSMO

De grønne lunger er en av de mest naturlige rekrea-
sjonsmuligheter vi har. Bruk dem til det de er ment. Ta
godt vare på dem. Reflekter over deres verdier. Finn
din fred i dem. Kirkegårdene er én av mulighetene i
nærmiljøet som kan gi deg alt dette på samme sted.

ROMERIKETS MILJØBEDRIFTER

sammen om et bedre miljø

SØRUM KOMMUNE

Sørums kommune har 11.300 innbyggere, ligger 40 km fra Oslo på
begge sider av Glomma. Miljøvern er høyt prioritert i kommunen. Kom-
munen har seks kloakkrenseanlegg som virker godt.

Midler fra miljøpakke Romerike er brukt til oppryddingstiltak på av-
løpssektoren hvor kommunen fortsatt har store uløste oppgaver.

Firmaet Biovic, leverandør av renseanlegg for enkelthus, hoteller o.l.
og boligfelt holder til i kommunen. Sørums kommune har et samarbeid
med Biovic om bygging og drift av et kloakkrenseanlegg for et av
kommunens tettsteder.

Sørums kommune har hatt og vil fortsatt ha stor nytte av statlig støtte
til oppryddingstiltak innen avløpssektoren og håper statens engasje-
ment opprettholdes.

ROTNES SKOLE

Romerike
Folkehøgskole
- tenker miljøvern

SC Johnson

Kom til Bygdetun!
Demonstrasjon av ulike
tradisjonshåndverk
Åpningstid: 16/6-18/6
Tlf: 09/92 60 56
Kultursjefen i Enebakk

**AURSKOG-HØLAND
KOMMUNE**
TEKNISK ETAT

**Tømmer
blir
trelast**

Aktieselskapet
Stangeskogene

**Støtt
Miljøpakken!**

**HØLAND
OG SETSKOG
ELVERK**

1960 Løken i Høland

GJERDRUM KOMMUNE - nærmere enn du tror!

Gjerdrum er en jordbruksbygd, 3,5 mil
nord for Oslo. Innbyggertall ca. 3.800.
Gjerdrum kan bli en av vertskommunene
til storflyplassen, avhengig av trase-
valg.

Ask er sentrum i kommunen med skoler,
alders- og sykehjem, butikker, industri
og herredshus.
Her finnes rikelig med kulturtilbud,
bl.a. Romeriksåsen - sommer som vinter.

– Bærekraftig energisystem mulig

– Vi har en tendens til å tro at framtiden ikke kan bli noe særlig annerledes enn nåtiden. Men et bærekraftig energisystem er ikke uoppnåelig, sier Christopher Flavin, visepresident i Worldwatch Institute.

KJETIL BRAGLI
ALSTADHEIM

I forrige uke besøkte Flavin Oslo, og i kofferten hadde han med seg skissen til et bærekraftig energisystem. Den ble presentert på et seminar arrangert av Norsk Viftefabrikk.

– Fornybare energiteknologier er i sin natur raskere å utvikle og å få ut på markedet enn dagens teknologi, blant annet fordi den er mer desentralisert. Utviklingen av for ek-

sempel atomkraft har tatt mye lenger tid, fordi den krever sentral regjeringskontroll, godkjenning og planlegging, sier Flavin.

Christopher Flavin var en av forfatterne av energikapitlet i årets State of the World, den årlige rapporten Worldwatch Institute gir ut.

Sola i sentrum

Christopher Flavin mener at 80-åra viste hvor raskt alternativ energiteknologi kan utvikle seg. Som eksempel viser han til California og Danmark, som satset på kommersiell vindkraft. I løpet av tiåret var vindkraften gjennom tre generasjoner teknologi, med stadig bedre pålitelighet, økonomi og effektivitet.

– Utviklingen av alternativ energi vil kreve langt mindre investeringer og annen innsats enn utviklingen av dagens energisystem har krevd de siste tiåra, mener Flavin.

Det er solenergien som må

være bærebjelken i det bærekraftige energisystemet. Det er to hovedteknologier for solenergi, solceller som gjør solenergien direkte om til elektrisitet, og soltermisk, der sola varmer opp et element som driver en dynamo. Den siste krever konsentrert sol og er derfor lite aktuell på våre breddegrader.

– Forbruket av fossilt brensel øker mest i den tredje verden. Hvordan skal man få dem til å satse på alternativ energi?

– Det er mye bedre for u-land å satse på alternativ energi enn å knytte seg opp til det internasjonale oljemarkedet. Med alternativ energi kan de bli selvforsynte og mindre utsatt for svingninger på verdensmarkedet, sier Flavin.

– Vil vi med et slikt bærekraftig energisystem fortsatt kunne øke energiforbruket?

– Industrilandene må redusere energibruken ved hjelp av energieffektivisering, mens u-landene vil kunne øke energi-

bruken. Selv om forbruket av energi i den rike delen av verden må bli mindre, vil antall energitjenester bli flere, vi bruker bare mindre energi til hver tjeneste.

Vekst

Christopher Flavin var medforfatter av kapitlet «Å omforme den globale økonomien» i årets State of the World. Her utfordres Brundtland-rapportens tese om at den rike verden kan fortsette den økonomiske veksten.

– Det er feil å satse på økonomisk vekst. Det som er viktig er livskvalitet. Brundtland-kommisjonen konkluderte med en typisk politisk konklusjon. Regjeringer har alltid tilbudt økonomisk vekst. Vi kan ha endeløse teologiske diskusjoner om økonomisk vekst, men det er viktigere å gå løs på de konkrete forslagene og vise folk at de får det bedre med en miljøvennlig politikk, mener Flavin.

Navn/bedrift: _____

Adresse: _____

Postnr./sted: _____

JA, jeg vil abonnere på N&M Bulletin

Naturvernforbundets nyhetsbrev N&M Bulletin kommer annenhver uke. Abonnement gjelder ut 1991.

Jeg vil abonnere på _____ eksemplar(er) av hvert nummer.

Abonnementstype (sett kryss):

- ☐ Institusjoner/bedrifter kr. 250,-
- ☐ Privatpersoner (ikke-medlemmer) kr. 150,-
- ☐ Privatpersoner (medlemmer) kr. 120,-
- ☐ Jeg vil bli medlem, kr. 200,-

Kan sendes
ufrankert
i Norge.
Adressaten
vil betale
porto.

SVARSENDING
Avtale nr. 109 000/5 Pb.

NATURVERNFORBUNDET
Grünerløkka postkontor
0505 OSLO 5